

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАЙНЯТІСТЬ І ТЕРИТОРІАЛЬНУ МОБІЛЬНІСТЬ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

INFLUENCE OF MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES ON EMPLOYMENT AND TERRITORIAL MOBILITY OF YOUTH IN UKRAINE

Наталія Тілікіна

Заступник директора з наукової роботи Державного інституту сімейної та молодіжної політики

Nataliya Tilikina

Deputy Head for Research, State Institute of Family and Youth Policy

*****

Ключові слова: молодь, дистанційна форма зайнятості, неформальні трудові відносини

Key words: youth, distance employment, informal labor relations

*****

У сучасних умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) виникає нове явище, яке дозволяють відволіктися від простору, де діють географічні обмеження. ІКТ представляють собою сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів (комп'ютери, мережа Інтернет, радіо- та телепередачі, телефонний зв'язок), що застосовуються для забезпечення процесу комунікації та створення, поширення, збереження та управління інформацією [1]. За допомогою ІКТ людина отримує доступ до різних благ (робота, освіта, інформація та інше) не здійснюючи фізичного переміщення у просторі, натомість для виконання певних дій переміщується віртуально.

Завдяки ІКТ відбувається нівелювання бар'єрів простору, виникає здатність до віртуального переміщення без прямого фізичного, що певним чином знижує реальну територіальну мобільність. У цьому випадку з'являється віртуальна мобільність, яка може реалізуватися у формі дистанційної зайнятості (онлайн-зайнятість, отримання заробітку на просуванні веб-сторінок; веденні блогів; інтернет-торгівлі), неформального та інформального навчання, уявних подорожей, екскурсів.

Під впливом інтенсивного розвитку ІКТ відбуваються зміни у структурі та формах зайнятості, підвищується мобільність робочої сили, зростають потреби у підвищенні ефективності праці та виникає така форма нестандартної зайнятості, як дистанційна. За результатами соціологічного дослідження, проведеного GfK Україна у 2016 р., 21% підприємств в Україні використовують дистанційну форму зайнятості. Значну частку дистанційних співробітників становлять особи віком 25-33 роки (40%) та 33-42 роки (42%), тоді як особи 18-25 років становлять 10% від загальної кількості дистанційних співробітників. Основними сферами діяльності дистанційних співробітників є фінанси (33%) та ІТ-технології (19%) [2]. Така форма зайнятості має багато переваг: знижується затрати на оренду офісу, оснащення робочого місця, можливість залучити висококваліфікованого спеціаліста, можливість розширити географію найму співробітників, можливість мати виконавця для епізодичних робіт.

Результати соціологічного дослідження «Цінності української молоді-2016» свідчать, що серед молоді, яка працює, налічується 2,2% фрилансерів (е-лансерів), а також 1% працівників, залучених до дистанційної зайнятості. Зокрема, 8% усіх опитаних впродовж останніх 12 місяців мали постійну додаткову роботу, а 17% - тимчасову додаткову роботу. Серед видів додаткових підробітків, які мали опитані впродовж останніх 12 місяців, 16% молоді підробляли через Інтернет (до цього виду додаткових робіт залучена однакова кількість молодих жінок і чоловіків), 21% - надавали послуги з репетиторства,

ремонту, прибирання, 18% - надавали послуги приватним або державним підприємствам у якості найманого працівника та інше [3].

За результатами цього ж опитування, 13% молоді віком 14-34 роки, які користувалися Інтернетом, використовували його з метою отримання заробітків. Серед них: у 51% респондентів ця діяльність була пов'язана з продажем чи перепродажем речей; у 18% - з розробкою програм, сайтів тощо; у 16% - з роботою з текстами; у 13% - з написанням студентських робіт на замовлення (дипломні, курсові, контрольні тощо); у 12% - з супроводом, наповнення та адміністрування сайтів, форумів, сторінок тощо [4].

Отже, складна економічна ситуація, яка останніми роками склалася в Україні, та активний розвиток і поширення ІКТ призводять до значних змін у функціонуванні ринку праці, до формування неконтрольованого неформального сектору ринкових відносин. Це сприяє послабленню соціальної незахищеності працівників, появі тіньової зайнятості, недотриманню або порушенню трудового законодавства, виникненню часткового або повного приховування доходів, недоотриманню державних бюджетних податкових надходжень, відсутності соціальних гарантій (відпустки, лікарняних, а у майбутньої можливі проблеми з пенсійним забезпеченням). Проте така зайнятість допомагає підвищити матеріальне становище молоді, стабілізувати падіння рівня безробіття та протистояти виникненню соціальної інклюзії серед окремих груп населення.

Також сучасні ІКТ дозволяють отримати інформацію, яка підвищує мотивацію до територіальної мобільності та не відчувати відстань і подолати емоційну напругу від розлуки з родичами, друзями. ІКТ сприяють у пошуку нових можливостей для молоді у працевлаштуванні як через мережу Інтернет, так і надають інформацію про нові місця переміщення, де є кращі умови проживання та роботи. Подальший розвиток ІКТ спричинятиме значні зміни у територіальному перерозподілі молодіжної робочої сили та формуванні нових робочих місць.

Перелік літератури та джерел інформації

1. Роль інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у формуванні інформаційних компетенцій учителя та учня, вихователя та вихованця. URL: www.uman-nvk1.edukit.ck.ua/Files/downloads/Роль%20ІКТ.docx.
2. Дистанційна занятість: спосіб зекономить в кризис или точка роста? / GFK Україна. URL: <http://www.slideshare.net/bitrixcms1/ss-59075712>.
3. Ціннісні орієнтації сучасної української молоді. Щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України про становище молоді в Україні (за підсумками 2015 року) / Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики; [редкол.: Жданов І. О., Ярема О. Й., Беляєва І. І. та ін.]. Київ, 2016. 200 с.
4. Цінності української молоді: результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді / Міністерство молоді та спорту України. Київ, 2016. 90 с.